

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1336

av **Niclas Malmberg (MP)**

Säkra public service från kupp försök

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till förändring av stiftelseförordnandet för Förvaltningsstiftelsen för public service-företagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förvaltningsstiftelsen för public service-företagen

Förvaltningsstiftelsens uppgift är att vara en buffert mellan statsmakten och programföretagen Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Stiftelsen skapades för att – genom att äga och förvalta samtliga aktier i programföretagen – främja oberoendet för radio och tv i allmänhetens tjänst, public service. Detta ger i vissa avseenden programbolagen en självständig ställning eftersom de inte ägs av vare sig staten eller kommersiella intressen. En av de viktigaste uppgifterna för stiftelsen är att utse ledamöter i de tre programföretagens styrelser.

Stiftelsen har inte något inflytande över programmen eller dess innehåll. Det har inte heller programbolagens styrelser utan enbart respektive bolags företagsledning.

Riksdagen beslutar om tv-avgiftens storlek och om tilldelning av medel till programbolagen.

Dagens bestämmelser om utseendet av ledamöter i Förvaltningsstiftelsens styrelse. Bestämmelser om Förvaltningsstiftelsens styrelse finns i stiftelsens stiftelseförordnande. Det ursprungliga stiftelseförordnandet från 1996 har ändrats 1999 och 2007 och lyder numera som följer:

5. Stiftelsens angelägenheter skall handhas av en styrelse med tretton ledamöter. En av ledamöterna skall vara ordförande och en vice ordförande.

Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm.

6. Staten genom regeringen utser styrelsens ledamöter. Före utgången av december månad året efter det år under vilket det hållits ordinarie riksdagsval skall utses ordförande och sex ledamöter. Ordförande utses för fyra år, övriga ledamöter för åtta år.

[...]

Styrelsen utser vice ordförande.

Ändring av stiftelseförordnandet

För att ändra styrelsens mandatperioder krävs att stiftelseförordnandet ändras. För vanliga stiftelser krävs tillstånd av Kammarkollegiet för en sådan åtgärd, vilket framgår av 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220). För stiftelser som har bildats av staten gäller delvis andra regler. För sådana stiftelser får regeringen ändra eller upphäva föreskrifter i stiftelseförordnandet avseende bland annat styrelsens sammansättning (6 kap. 4 a § stiftelselagen). Regeringen får emellertid inte ändra föreskrifter om stiftelsens ändamål.

Av stiftelseförordnandet för Förvaltningsstiftelsen framgår att staten genom regeringen får ändra eller upphäva föreskrifter om bl.a. styrelsens sammansättning (punkt 21). De bestämmelser som har att göra med antalet ledamöter, ledamöternas mandatperioder, styrelsens säte och förutsättningar för att bli utsedd till styrelseledamot får dock ändras eller upphävas endast om ett beslut av riksdagen föranleder det.

Svagheter med nuvarande system

Nuvarande system där hälften av ledamöterna utses efter varje ordinarie riksdagsval syftar till att skapa en kontinuitet även efter ett regeringsskifte. I praktiken har systemet fungerat väl. Men teoretiskt skulle en situation kunna uppstå att en regering som vill kunna utöva direkt inflytande över public service efter ett regeringsskifte utser ordförande och hälften av stiftelsens styrelseledamöter i sådant syfte. Dessa utgör då en majoritet i styrelsen och kan därefter utse styrelseledamöter i public service-ledamöter efter eget bevåg. Ett enkelt sätt att begränsa den möjligheten vore att ändra stiftelseförordnandet så att enbart en tredjedel av stiftelsens styrelseledamöter utses efter varje ordinarie riksdagsval.

Förslag till nya bestämmelser om utseendet av ledamöter i Förvaltningsstiftelsens styrelse

Bestämmelser om Förvaltningsstiftelsens styrelse finns i stiftelsens stiftelseförordnande. Det ursprungliga stiftelseförordnandet från 1996 har ändrats 1999 och 2007 och lyder numera som följer:

5. Stiftelsens angelägenheter skall handhas av en styrelse med tretton ledamöter. En av ledamöterna skall vara ordförande och en vice ordförande. Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm.
6. Staten genom regeringen utser styrelsens ledamöter. Före utgången av december månad året efter det år under vilket det hållits ordinarie riksdagsval skall utses ordförande och fyra ledamöter. Ordförande utses för fyra år, övriga ledamöter för tolv år.

Fördelar med motionens förslag till förändring av stiftelseförordnande

Med den förändring som föreslås i motionen kan en nytillträdd regering enbart tillsätta ordföranden och fyra ledamöter i stiftelsestyrelsen. Dessa utgör då en minoritet

gentemot styrelsens övriga åtta ledamöter. Möjligheterna för en regering som vill utöva direkt styre över public service-bolagen begränsas då så gott som fullständigt och förutsätter i praktiken att regeringen först återväljs.

Någon avgörande betydelse för stiftelsens förnyelse kan det inte sägas innebära att minska antalet nya ledamöter efter ett riksdagsval från sex till fyra. Tolv års mandatperiod kan förefalla väldigt långt. Men under den tid nuvarande system tillämpats har många av stiftelsens ledamöter suttit i två mandatperioder, och då haft en faktisk tjänstgöringstid på 16 år. En förändring till tolvåriga mandatperioder kan därför i praktiken komma att innebära att rotationen inom stiftelsestyrelsen ökar.

Niclas Malmberg (MP)